

WWF Ελλάς

Λεμπέση 21
117 43 Αθήνα

Τηλ: 210 3314893
Φαξ: 210 3247578
d.karavellas@wwf.gr
www.wwf.gr

ΠΡΟΣ: Κυριάκο Μητσοτάκη, Πρωθυπουργό

11 Αυγούστου 2021

Θέμα: Μέτρα πρόληψης των δασικών πυρκαγιών

Αξιότιμε κ. Πρωθυπουργέ,

Έχουμε την τιμή να σας παραδώσουμε τις 63.000 υπογραφές πολιτών σε δημόσια έκκληση¹ για αποτελεσματική και έγκαιρη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος της χώρας μας, ώστε να μη γινόμαστε κάθε καλοκαίρι μάρτυρες πυρκαγιών που καταστρέφουν πολύτιμους δασικούς πνεύμονες και περιουσίες, ενώ ανθρώπινες ζωές κινδυνεύουν συνεχώς.

Στη χαοτική νέα κανονικότητα που διαμορφώνει η κλιματική κρίση, οι πιο διαχειρίσιμες πυρκαγιές είναι εκείνες που προλαμβάνονται και των οποίων η εξάπλωση ελέγχεται άμεσα και η έντασή τους ελαχιστοποιείται. Τρία χρόνια μετά την ακόμα αδιανόητη τραγωδία του 2018, η πρόληψη των δασικών πυρκαγιών και η βιώσιμη δασική διαχείριση δυστυχώς παραμένουν σε κατάσταση κατάρρευσης. Τα θεμελιώδη προβλήματα παραμένουν ίδια: υποχρηματοδότηση, μονομερής ανάπτυξη και εξάρτηση από κατασταλτικούς μηχανισμούς, θεσμική πολυδιάσπαση και διαρκής αποδυνάμωση της ειδικότερης αρμόδιας αρχής, δηλαδή της δασικής υπηρεσίας, και έλλειψη έγκαιρου σχεδιασμού.

Θεωρούμε πως πλέον είναι επιτακτική η ανάγκη για γενναίες αποφάσεις ουσιαστικής προστασίας της δασικής γης και έγκαιρης πρόληψης των πυρκαγιών.

Ζητάμε:

- **Έμφαση στην πρόληψη:** Θεμελιώδης ανάγκη είναι η δραστική ενίσχυση με πόρους της έγκαιρης και ουσιαστικής πρόληψης των πυρκαγιών, με έμφαση κυρίως στα θέματα διαχείρισης της καύσιμης ύλης σε δάση και δασικές εκτάσεις με επιστημονικά κριτήρια και παράλληλη ενδυνάμωση των τοπικών δασικών υπηρεσιών. Προτεραιότητα πρέπει να αποτελέσουν οι περιοχές μίξης δασών και οικισμών που αποτελούν την «αχίλλειο πτέρνα» του συστήματος δασοπροστασίας.
- **Εθνική στρατηγική διαχείρισης πυρκαγιών:** Είναι πλέον επιτακτική η ανάγκη ανάπτυξης εθνικής στρατηγικής για τις πυρκαγιές, η οποία θα θωρακιστεί με διακομματική συναίνεση και θα εξασφαλίζει τη μετακίνηση της έμφασης στην πρόληψη, όπως έχει διαχρονικά υπαγορευθεί από τις ειδικές επιτροπές που έχει συστήσει το ελληνικό κράτος. Η εθνική στρατηγική θα πρέπει οπωσδήποτε να:
 - Επικεντρώνεται στην έγκαιρη και ουσιαστική πρόληψη, δηλαδή τη διαχείριση της καύσιμης ύλης μέσω συγκεκριμένων διαχειριστικών σχεδίων και δασοπονίας πολλαπλών σκοπών.
 - Θεσμοθετεί και οργανώνει τη σύνταξη κοινών (μεταξύ των συναρμόδιων φορέων) σχεδίων αντιπυρικής προστασίας σε τοπικό επίπεδο, με σαφή προληπτικό προσανατολισμό, ανάλυση του κινδύνου και ενεργή κοινωνική συμμετοχή.

¹ WWF Ελλάς. (2021, 6 Αυγούστου). Η μάχη της πρόληψης σήμερα θα σώσει τα δάση μας αύριο.
<https://www.wwf.gr/ti-mporeis-na-kaneis/ekstrateies/zitame-prolipsi-gia-ta-dasi-mas/>

- Αντιμετωπίζει τις επισφάλειες που προκαλούνται από το δίκτυο ηλεκτροδότησης και θέτει προτεραιότητες για τεχνικές λύσεις που θα μειώσουν τον κίνδυνο έναρξης πυρκαγιάς.
- Λαμβάνει υπόψη τις συνθήκες της κλιματικής κρίσης και να υπαγορεύει αναγκαίες αλλαγές στον χωρικό και πολεοδομικό σχεδιασμό.
- Υποστηρίζει τις οικονομικές δραστηριότητες του πρωτογενούς τομέα που μπορούν να συνδυαστούν με την πρόληψη δασικών πυρκαγιών (δασική παραγωγή, ρητινοκαλλιέργεια, στοχευμένη βόσκηση).
- Αξιολογεί διαρκώς το σύστημα δασοπυροπροστασίας και να εντοπίζει εγκαίρως κενά και παραλείψεις με σαφή και τεκμηριωμένο τρόπο. Ο σκοπός πρέπει να είναι η συνεργασία, η γνώση και η αποφυγή λαθών του παρελθόντος. Η εμπειρία του 2007 δεν μεταφράστηκε σε ένα εθνικό πρόγραμμα προτεινόμενων αλλαγών και δράσεων για να αποφύγουμε μελλοντικές καταστροφές.
- **Διαφάνεια:** Ολοκληρωμένη και διάφανη ανάλυση των αιτιών των πυρκαγιών και λήψη αντίστοιχων στοχευμένων μέτρων σε κάθε περιοχή. Η ικανότητα του Πυροσβεστικού Σώματος στην εξακρίβωση των αιτιών των πυρκαγιών βρίσκεται πλέον σε υψηλά επίπεδα και είναι αδιανόητο τα συμπεράσματά του να μην τροφοδοτούν τον σχεδιασμό και να μη δημοσιοποιούνται.
- **Κάθαρση του θεσμικού πλαισίου:** Η δασική νομοθεσία είναι διάτρητη από συνεχείς μεταβολές που επιτρέπουν την ασχεδίαστη ανάπτυξη οικισμών (νόμιμων και αυθαιρέτων) και ενθαρρύνουν την κατασκευή εγκαταστάσεων μέσα στα δάση, δημιουργώντας εστίες κινδύνου για ανθρώπινες ζωές και υποδομές.

Ζητάμε συμφωνία όλων των κομμάτων για την ανάγκη παύσης κάθε περαιτέρω υποβάθμισης του νομικού πλαισίου προστασίας της δασικής γης υπέρ αδιευκρίνιστων και θολών ιδιωτικών συμφερόντων που τακτοποιούνται με πελατειακού χαρακτήρα τροπολογίες και νομικές ρυθμίσεις. Σε αυτό το πλαίσιο, θεωρούμε αναγκαία την κατάργηση κάθε νομοθεσίας που ενθαρρύνει τη μίξη δασών και κατοικίας / οικονομικών δραστηριοτήτων, την τακτοποίηση αυθαιρέτων και την εξαίρεση αυθαιρέτων οικιστικών πυκνώσεων από τους δασικούς χάρτες.

Απαραίτητη είναι η ολοκλήρωση των δασικών χαρτών. Είναι τουλάχιστον 20 χρόνια που επισημαίνουμε την ανάγκη ικανοποίησης της συνταγματικής επιταγής για ολοκλήρωση των δασικών χαρτών, η οποία αποτελεί θεμέλιο θωράκισης της δασικής γης και εγγύησης της ασφάλειας δικαίου για κάθε σοβαρό αναπτυξιακό σχεδιασμό. Η συνεχής και αδικαιολόγητη καθυστέρηση των δασικών χαρτών από την κυβέρνηση σας, και η διάτρηση του θεσμικού πλαισίου με παραθυράκια για τακτοποιήσεις αυθαιρέτων «οικιστικών πυκνώσεων» από την προηγούμενη κυβέρνηση, πρακτική που δυστυχώς το ΥΠΕΝ συνεχίζει μετ' επιτάσεως, αποτελεί απαράδεκτη ενθάρρυνση προς καταπατήσεις που περιπλέκουν το τοπίο διαχείρισης καταστροφικών κρίσεων, όπως οι δασικές πυρκαγιές.

Τέλος, θεωρούμε επιβεβλημένη την αναστολή όλων των οικοδομικών αδειών για νέες κατασκευές εντός των καμένων περιοχών, ακόμα και αν δεν το προβλέπει η νομοθεσία για τις αναδασωτέες εκτάσεις, μέχρι να εκτιμηθεί η συνολική οικολογική ζημιά, και να καθοριστούν οι ανάγκες αποκατάστασης. Από την απαγόρευση, θα πρέπει να εξαιρεθούν οι άδειες επισκευής και ανακατασκευής πυρόπληκτων κτιρίων.

- **Εθελοντισμός:** Ζητάμε πλήρη ενεργοποίηση του συστήματος εθελοντισμού πολιτικής προστασίας, με την εφαρμογή του ν. 4662/2020 (ΦΕΚ Α'77/7-2-2020), που αν και έχει ψηφιστεί εδώ και δύο χρόνια παραμένει επί της ουσίας ανεφάρμοστος. Για τον σημαντικό τομέα του εθελοντισμού δασοπυροπροστασίας, έχουμε επανειλημμένα καταθέσει προτάσεις στη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας και στο Πυροσβεστικό Σώμα. Πρώτα αναγκαία βήματα θεωρούμε τη σύσταση και ενεργοποίηση του Μητρώου Εθελοντικών Οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας, καθώς και την ίδρυση Ακαδημίας Πολιτικής Προστασίας και ειδικότερα Σχολής Εθελοντών και Εθελοντικών Οργανώσεων Πολιτικής Προστασίας.
- **Ενίσχυση της περιβαλλοντικής διοίκησης:** Η συνεχής αποδυνάμωση της δασικής υπηρεσίας που έχει πραγματική γνώση του δάσους, των αναγκών διαχείρισης και των δασικών πυρκαγιών, λαμβάνει διαστάσεις εγκληματικής πολιτικής ευθύνης, ειδικά σε καιρό κλιματικής κρίσης. Το ίδιο και η διαρκής απαξίωση των θεσμών διοίκησης των περιοχών Natura, οι οποίες αποτελούν τους πυρήνες βιοποικιλότητας της χώρας και ασπίδες προστασίας μας από τις χειρότερες επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης.

Ζητάμε τις άμεσες δικές σας ενέργειες για:

- Στελεχειακή και οικονομική ενίσχυση των δασικών υπηρεσιών και απόδοση σε αυτές κεντρικού ρόλου για την έγκαιρη επίβλεψη και εκτέλεση των απαραίτητων δασοτεχνικών έργων δασικού καθαρισμού και φροντίδας των δασών, και για την καθοδήγηση των δυνάμεων δασοπυρόσβεσης κατά τη φάση καταστολής των πυρκαγιών.
 - Ειδικότερα στις περιοχές Natura, είναι πλέον επιβεβλημένη η άμεση θεσμική ολοκλήρωση των μονάδων διαχείρισης που προβλέπει ο νόμος και έχει πολλαπλά ενισχύσει η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά ακόμα εκκρεμούν και παραμένουν νομικά ανίσχυροι θεατές καταστροφικών εξελίξεων στις περιοχές ευθύνης τους. Η θωράκιση των περιοχών Natura και των απαραίτητων ειδικών μέτρων προστασίας τους, είναι άμεσα συνυφασμένη με την ολοκλήρωση των σχετικών μελετών (ειδικές περιβαλλοντικές μελέτες) και των προεδρικών διαταγμάτων και σχεδίων διαχείρισής τους, υποχρέωση για της οποίας την παραβίαση η Ελλάδα έχει καταδικαστεί από το Δικαστήριο της ΕΕ και την οποία το ΥΠΕΝ συνεχίζει να παρακωλύει και να αγνοεί.
 - Δημιουργία ανεξάρτητης αρχής περιβαλλοντικών ελέγχων: Το περιβαλλοντικό έγκλημα (χωματερές, ρύπανση, παράνομες εξορυκτικές δραστηριότητες, παραβιάσεις περιβαλλοντικών όρων), το οποίο δεν περιορίζεται στους εμπρησμούς δασών, αλλά τους υποδαυλίζει, δεν μπορεί να συνεχίσει να εξελίσσεται χωρίς έλεγχο και απόδοση ευθύνης.
- **Κλιματικά ανθεκτικός χωρικός σχεδιασμός:** Ήρθε η ώρα για κατάργηση της εκτός σχεδίου δόμησης, που πριμοδοτεί τη δημιουργία οικισμών οπουδήποτε, χωρίς καμία εκτίμηση της περιβαλλοντικής τους επίπτωσης και των σοβαρών κινδύνων για ανθρώπινες ζωές και υποδομές. Ζητάμε επίσης σαφή ένταξη της έννοιας της διαχείρισης των περιβαλλοντικών και κλιματικών κινδύνων στη χωροταξία, στην πολεοδομία, και στις αναπτυξιακές πολιτικές, ως κεντρικού οδηγού για την επιλογή σεναρίων χωρικού σχεδιασμού. Ειδική μέριμνα και θεσμικό πλαίσιο χρειάζεται για τις ζώνες μίξης οικισμών και δασών, οι οποίες αναδεικνύονται πλέον σε ιδιαίτερα επικίνδυνες για ανθρώπινες ζωές και περιουσίες, αλλά και για την ταχύτερη εξάπλωση δασικών πυρκαγιών.
 - **Ποινές:** Ζητάμε διαφάνεια στην απόδοση ευθυνών και κυρίως την ενίσχυση της εφαρμογής των προβλεπόμενων κυρώσεων καθώς και την αυστηροποίηση των κυρώσεων σε όλες τις περιπτώσεις εμπρησμού από πρόθεση ή από αμέλεια. Ζητάμε επίσης αυστηροποίηση της περιβαλλοντικής, αστικής, ποινικής και διοικητικής ευθύνης για τα εγκλήματα κατά του περιβάλλοντος.
 - **Συστηματική ενημέρωση** και ενεργοποίηση των πολιτών στο σύστημα δασοπυροπροστασίας ώστε να ξέρουν να προετοιμαστούν, να αντιδράσουν και να προστατευθούν σε περίπτωση πυρκαγιάς. Απαιτείται στοχευμένη ενημέρωση και διάλογος με ειδικές ομάδες πληθυσμού που πολλές φορές ευθύνονται για την έναρξη δασικών πυρκαγιών, κυρίως από αμέλεια.
 - **Αποκατάσταση:** Πέρα από την υποχρεωτική από τον νόμο και το Σύνταγμα κήρυξη αναδασωτέων περιοχών, είναι κρίσιμη η άμεση διάθεση προσωπικού, μέσων, κονδυλίων και η επιτάχυνση των διαδικασιών εγκρίσεων των απαραίτητων αντιδιαβρωτικών έργων. Οι δράσεις τεχνητής αποκατάστασης (αν κριθούν απαραίτητες) πρέπει να γίνουν με βάση τους κανόνες της δασικής επιστήμης και με σεβασμό στη βιοποικιλότητα. Σε κάθε περίπτωση, προτεραιότητα πρέπει να δοθεί στην εξασφάλιση των κατάλληλων συνθηκών για φυσική αναγέννηση.

Η καταστολή των πυρκαγιών έδειξε και το φετινό καλοκαίρι τα όριά της. Αν δεν υποστηριχθεί από συνεπή επένδυση στην πρόληψη, το έργο της καταστολής θα είναι όλο και πιο δύσκολο έως και αδύνατο στις συνθήκες που διαμορφώνει η κλιματική κρίση. Ωστόσο, η κλιματική κρίση δεν μπορεί να αποτελέσει δικαιολογία για πολιτική αδράνεια ή για καταστροφές που σε μεγάλο βαθμό θα μπορούσαν να έχουν αποφευχθεί. Οι απανωτές κλιματικές καταστροφές που βλέπουμε να συμβαίνουν σε ολόκληρη την Ευρώπη μας δείχνουν ξεκάθαρα ότι η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος είναι πλέον ζήτημα επιβίωσης για ανθρώπους και εθνικές οικονομίες. Τις πιο αποτελεσματικές λύσεις πρέπει να τις αναζητήσουμε στην ίδια τη φύση, και ιδίως στα οικοσυστήματα που έχουν κρίσιμη σημασία ως ασπίδες προστασίας μας έναντι των χειρότερων εκδηλώσεων της κλιματικής κρίσης: δασική γη, λεκάνες απορροής υδάτινων συστημάτων (ποταμών, ρεμάτων, λιμνών), παράκτια ζώνη.

Σας παραδίδουμε αυτές τις υπογραφές πολιτών με βαριά καρδιά για την ανυπολόγιστη καταστροφή που έχει συντελεστεί και ακόμα εξελίσσεται, και σας καλούμε να τις παραλάβετε με αίσθημα ευθύνης και δέσμευσή σας για τις απαραίτητες μεγάλες αλλαγές προς ένα αποτελεσματικό σύστημα δασοπροστασίας και πρόληψης των δασικών πυρκαγιών.

Με εκτίμηση,

Δημήτρης Καραβέλλας,

Γενικός Διευθυντής WWF Ελλάς